

כתובות לא

משה שווערד

פורים
תשע"ה

זמן סעודת פורים

(ודע, כי אף שלא נהגו לעשות עיקר הסעודה בשחרית וכדברי המ"ב (סק"ח בשם תה"ד) שעסוקים במשלוח מנות, מ"מ עפ"י קבלה²⁶ צריכה להיות סעודת פורים בשחרית דווקא, לכן נכון²⁷ למי שהיכולת והזמן בידו להרבות גם בסעודת שחרית בבשר²⁸ ויין ונרות דולקות ולכוון לצאת בה ג"כ ידי חובת סעודת פורים.¹ ועיין לעיל סי' תרצ"ד אות א' שכתבנו אם מותר לאכול לפני קיום מצוות משלוח מנות ומת"ל.

תרפ"ח אות ט"ז. 26. א"ר בשם של"ה הק' מובא בפמ"ג א"א סק"ה והמשובח מי שעושה סעודה בשחרית וסיים הפמ"ג וכן אני נוהג, ובכ"ה סק"ג בשם סידור הרש"ש ל"זוהר ולהזכיר לעשות הסעודה אחר תפלת שחרית לכמה טעמים וכו' עיי"ש עפ"י הסוד. 27. בליקוטי מהרי"ח בשם ס' כסא רחמים שכן נהג הגר"א ז"ע וכן נהג רבו בעל ייטב לב זצ"ל מסיגט ואף כי מדינת די בסעודה אחת בפורים כדלקמן מ"ב סקט"ו, מימ נכון לישוב שוב בסעודה לפנות ערב כדלעיל הערה 25, וכ"ה בלקט יושר מנהגי בעל תרה"ד ומשמרת שלום שם. (28) אמנם באור"ח – ספינקא סק"ד מביא בשם ס' יפה ללב דמנהגם לאכול ליל י"ד ובוקר י"ד אחר תפלת שחרית מאכלי חלב וגבינה מפני התורה שנמשלה בו הד"ר קבלה בימי אחשוורוש וביציה מבושלת כבליל פסח דביקש המן לקעקע ביצותן של ישראל והוא לשון ביעא דבעי רחמי ופרקינך, וכל הלבבות דורש ה'. 29. ובערוה"ש סי' רמ"ט סעי' ז' שיתחילו בסעודה קודם חצות,

שו"ע אורח חיים סימן תכט

- (א) שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום: הגה' ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח וכל מי שדר בעיר י"ב חודש צריך ליתן לזה. (א"ז):
- (ב) אין נופלים על פניהם בכל חדש ניסן ואין אומרים צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ואין מתעניין בו להזכיר בצבור והבכורות מתענים בו בערב פסח:
- הגה גם אין אומרים צדוק הדין בכל חדש ניסן ונהגו שאין מתעניין בו תענית כלל אפילו יום שמת בו אביו או אמו ...

משנה ברורה סימן תכט

- (א) שואלין בהלכות פסח וכו' - שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהירן על כל הלכות פסח שני וה"ה בשאר יו"ט נמי דורשין קודם לכן ל' יום בהלכותיהן ... ועכ"פ ביו"ט גופא לכו"ע צריך לשאול ולדרוש בכל יו"ט בהלכותיה ...
- (ב) שלשים יום - ומתחילין מיום הפורים עצמו. ועכשיו נוהגין לדרוש בשבת הגדול ...

פורים שמחה!!!

ממשפתת שווערד

1. רש"י מסכת כתובות דף לא עמוד א
דאי בעי גחין - למטה מג' טפחים ואכיל ובציר מג' לאו הגבהה היא.

2. תוספות קידושין דף כו/א

אי נמי בחבילי זמורות - פ' בקונטרס משכחת לה להגבהה פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה ומעלהו עליהן דהגבהה ג' הגבהה היא דנפיק לה מתורת לבוד ולפירושו בכלים לא מצי למימר דליקני מדין הגבהה שיניח כלים תחת רגליו דסתמייהו אין בעוביין שלשה טפחים ולפי' ר"ת דמפרש דהגבהה בטפח קני' צ"ל סתם כלים אין בעוביין טפח וקשה אמאי נקט חבילי זמורות לנקוט אבנים או עצים ומפרש הרב משולם דלהכי נקט חבילי זמורות לפי שהן מאכל פיל כדאמרינן פרק מפנין (שבת דף קכה.) מטלטלין חבילי זמורות בשבת מפני שהן מאכל לפילין ומגביהין לפיל חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה את עצמו מן הארץ ואוכלן ואין לתמוה אי חשיבא הגבהה בהכי דכה"ג אשכחן בפרק שילוח הקן (חולין דף קמב.) כי היכי דליגבינהו ולקנינהו:

3. תוספות מסכת כתובות דף לא עמוד א

דאי בעי גחין ואכיל - פ' בקונטרס למטה מג' דלא הויה הגבהה וקשה לר"י דמה שייך הגבהה בדבר שהוא תופס בידו או בפיו דונתן בידה אמר רחמנא ואמרינן בגיטין (דף עח.) זרק לתוך קלתה מגורשת קשורה אע"פ שאינה תלויה אע"ג דמיירי ברשות הבעל ואפי' מאן דבעי התם תלויה אינו מצריך שתהא גבוה ג' אלא נראה לר"י דה"פ דאי בעי גחין ואכיל אם הוא בראש קנה יכול הוא לשחות ולתוחבה עד בית בליעתו אע"ג דבהך אכילה אינו עושה כן והויה הגבהה זו לצורך אכילה מ"מ הואיל ויכול להתחייב בלא הגבהה לאו צורך אכילה היא וה"ה דה"מ למימר דאפשר לאכילה בלא הגבהה כגון אם תחבה לו חברו.

4. ספר פרדס יצחק

ו' גמ' שעקירה צורך הנחה היא. לכאורה לרין לפרש כוונת ר' אבין ללישנא קמא לקמן, דנאמת עיקר מלאכת הולאה הוא הגמר מלאכה דהיינו ההנחה, והעקירה הוא רק הכשר העצירה ולא חלק מהעצירה עצמו, ואפ"ה סובר ר' אבין דכיון

אמנם עיין ברא"ה שביאר באופן אחר דסבר ר' אבין דלגבי איסור הולאה יש שני חלקי עצירה דהיינו עקירה והנחה, ואין שום חילוק בין הנחה לעקירה דאחרויהו איכא חיוב מיתה, אלא דאין מחייבים אותו בעקירה לחוד כיון דלא נגמר המלאכה, אבל ודאי אחר ההנחה החיוב מיתה צא גם בשביל העקירה, ודמי לקולר דאע"ג דאינו חייב עד שקלר כשיעור, מ"מ החיוב מיתה צא על כל השיעור, ואם נתחייב בתשלומין באמצע השיעור פשיטא דאמרינן קלנד"מ כיון שהחיוב מיתה צא על כל השיעור, וה"ג לגבי עקירה והנחה כיון שהחיוב מיתה צא גם בשביל העקירה ממילא אם נתחייב תשלומין בשעת העקירה אמרינן קלנד"מ."

דאי אפשר לעשות הנחה בלי עקירה פטור מתשלומין גם אם חס הויק בשעת העקירה, דנחשב כאילו החזיל המלאכה מהעקירה, ונהי דעם עקירה אינו חלק מהעצירה, והחיוב מיתה לא צא בשביל העקירה, מ"מ לענין זה שיהא מיקרי ממון ומיתה צבת אחת נחשב כאילו החזיל העצירה משעת העקירה ומיקרי צבת אחת כיון דאי אפשר לעשות המלאכה דהיינו ההנחה בלי העקירה, וצוה מובן היטב כל הסוגיא דמדמה הגונב חלבו לר' אבין, דגם בהגונב חלבו נהי דההגנזה אינו חלק המלאכה מ"מ אי לא הויה אפשר לאכול החלב בלא הגנזה הוי אמרינן שהוא חלק מהעצירה לענין שיהא מיקרי צבת אחת."

5. ספר משכנות הרועים

וכן מסין דברי הרמב"ן⁹ וז"ל: דהא דאמרינן אי אפשר להנחה בלא עקירה ה"ק אי אפשר להתחייב על הנחה אי ליכא עקירה, הילכך משעת עקירה הוא דקמתחיל להתחייב בנפשו וכיון שהולך למות בדין הוא דלפטור על שיראין דקרע, משא"כ באוכל חלב דא"נ גחין ואכיל מחייב ולא משום הגבהה אתי ליה חיוביה, הילכך בהגבהה דכיס נמי איכא למימר הכי דאי לאו הויה הגבהה הא ליכא עקירה ולא מחייב ומהויה שעתא מתחיל להתחייב בנפשו,

וכמה. ולמדנו מדבריהם דכל עבירה שיש בה כמה חלקים כל חלק שבה הוא חלק ממעשה החיוב וגם חלק מדין החיוב, וכגון בסוגיין עקירה היא חצי עבירה וכבר חל עליה קצת דין של חיוב מיתה אלא שלא נגמר החיוב וכשגומר המעשה נגמר גם דין החיוב, ולא אמרינן שרק משעת הגמר חל עליו כל החיוב וכ"ז שלא גמר לא נתחייב כלל^פ, וכשם שאמרה תורה שחיוב מיתה פוטר ממון כמו כן גם התחלת חיוב מיתה פוטר ממון, וכמש"כ הרמב"ן דכיון שהולך למות בדין הוא דלפטור על שיראין שקרע, וצ"ב שהרי זה ברור שאם עשה עקירה בלא הנחה כלל לא יפטר מחיוב ממון שהיה באותה שעה, ולפמש"נ להתחלת חיוב מיתה איכא גם בלא הגמר וסגי בזה לפוטרו ממון מה בכך דלא גמר.

ואולם הביאור בזה הוא, דאע"ג דילפינן מהיקשא דתנא דבי חזקיה דחייבי מיתות שוגגין פטורים משלומין מ"מ בעינן שיעשה המעשה באופן שאילו היה מזיד ובהתראה יהיה חייב מיתה בפועל ממש, ולכן כשעשה רק חצי עבירה כעקירה בלא הנחה או שהעביר רק שתי אמות, כיון שבפועל אינו מתחייב מיתה אלא כשיגמור אח"כ העבירה אם לא גמר איגלאי מילתא למפרע דמה שהתחיל להתחייב לא בא לידי חיוב מיתה בפועל ואין חיוב זה יכול לפוטרו, ורק כשגמר אח"כ איגלאי מילתא למפרע שכבר היה הולך למות מתחילת העבירה ואז סגי גם בתחילת חיוב מיתה לפוטרו מחיוב ממון^י.

6. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת כתובות דף לא/א

(קא) דף ל"א. וקרע שיראין בהליכתו. היינו שהחץ קרע, ואם הזורק קרע בידים בעת הליכת החץ, הנה ללישנא דמצוי לאהדורי ודאי לא מופטר, אבל לאידך לישנא דגם מעביר פטור לכאורה גם בכה"ג פטור דחיוב מיתה התחיל משעת עקירה, והנה לעיל דפריך אי דמצוי לאהדורי ניהדר, כתבו הרא"ה והריטב"א דקאי ללישנא בתרא דהכא, אבל ללישנא קמא אפילו מצוי לאהדורא פטור, דאי אפשר לבליעה בלא הכנסה לפיו, וקשה דלא דמי להכא כמ"ש בתוס' ד"ה ה"ג, דאם היה אחר עושה העקירה לא היה מתחייב בהנחה, אבל בבליעה מתחייב אפי' תחב לו אחר, וכן כתבו בתוס' סד"ה דאי בעי גחין, דהוי מצוי לשנויי דמה"ט אפשר לאכילה בלא הגבהה אם יתחוב לו אחר, ולקושית תוס' ד"ה נימא, לפר"ת, תירץ בתוס' הרא"ש דא"ל להגבהה ג' טפחים אם לא יגיבה טפח, והיינו דעקירת טפח היא צורך עקירת ג' טפחים, ולדברי תוס' הנ"ל אינו כן, דהא אם יעשה אחר עקירת טפח כן גם יתחייב אם יגיבה אחר כך עד ג' טפחים:

7. חדושי הרשב"א על מסכת כתובות דף לא/א

היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד. וא"ת והא גרירה לאו עקירה היא כדמוכח בפ"ק דשבת (ח, ב), דגרסינן התם האי זירזא דקני רמא וזקפיה רמא וזקפיה לא מחייב עד דעקר ליה. [1] וי"ל כגון שהיה הפתח גבוה מרשות הרבים וכשהוציאו הרי כאן עקירה. [2] א"נ י"ל דגרירה עקירה גמורה היא דכולו נמשך ויוצא ממקומו בבת אחת, דאי לא תימא הכי משיכה היכי קניא, אבל זירזא דקני בשעה שהוא מגביה ראשו האחד עדיין ראשו השני מונח על גבי קרקע, ולענין קניה נמי בכי הא לא קניא, כנ"ל:

8. תוספות מסכת כתובות דף לא עמוד ב

מהלך כעומד דמי - [1] ומעביר ארבע אמות דחייב ברה"ר הלכתא גמירי לה כדאמרינן בהזורק (שבת דף צו:): ולא ילפינן מינה דהתם מקום חיובא הוא אבל בן עזאי מירי במהלך מחנות לפלטיא דרך סטיו שהוא מקום פטור [2] ובירושלמי פריך לבן עזאי היכי משכחת מעביר ד"א ברה"ר דמיחייב ומשני בקופץ.

9. ריטב"א על מסכת שבת דף ד/ב

בשלמא בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי וא"ת וכיון דס"ל הכי מעביר ארבע אמות ברשות הרבים לבן עזאי היכי משכחת לה לימא כל היכי דאזיל כעומד ופטור וכן נמי לרבי עקיבא דאמר קלוטה כמי שהונחה זורק ארבע אמות ברשות הרבים היכי משכחת לה דחייב נימא בכל דוכתא כמי שהונחה [1] וי"ל דארבע אמות ברשות הרבים גמרא גמירי לה ולא גמרינן מינה [2]

ובירושלמי מקשו הכי על דעתיה דבן עזאי אין אדם חייב על ארבע אמות ברה"ר לעולם דהרי היא כמי שהונחה על כל אמה ואמה ומשני משכח' לה בקופץ **ומדלא הקשו הכי בגמרא דילן ש"מ דלא חשו לפירכא ולא איצטרכו לשנויי בקופץ משום דגמרא גמרינן לה** כדאיתא בפרק הזורק וכדכתיבנא:

10. דרוש וחדוש ח"א - ראש השנה דף כט ע"ב

גזרה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירו ד' אמות ברשות הרבים. הא דלא נקיט שמא יוציאנו מרה"י לרה"ר, ובתוספות הקשו כן י"ל דהא אף אם יוציא מ"מ כל שלא יעמוד לפוש אלא אם ילך מביתו מיד להחכם לא יתחייב, וי"ל דזהו חשש רחוק שילך דרך רה"ר ויעמוד שם לפוש, משא"כ בחששא דשמא יעבירו, דבזה אף אם לא יעמוד לפוש היא חייב לדעת התוס' בחדושי רשב"א בפ"ק דשבת בסוגיא דילפינן זורק ממושיט, דבמעביר מרה"י לרה"י דרך רה"ר לכ"ע חייב, ומבואר יותר בח"ר שבת פ' הזורק (דף צו ע"א):

ובהכי מיושב נמי מה דהקשה לי חכם אחד על התוס' פ"ק דשבת (דף ה ע"ב ד"ה בשלמא) דכתבו בשם הירושלמי דלבן עזאי דמהלך כעומד דמי לא משכחת מעביר ד' אמות דמחייב אלא בקופץ, וכתבו דמסוגיא לא משמע כן, וקשה אמאי לא הוכיחו כן בבירור מהכא, דא"כ לבן עזאי היא תקיעות שופר דוחה שבת דודאי ל"ל למגזר שמא יעבירו בקפיצה. ולמ"ש ניחא לבן עזאי דמהלך כעומד בלא"ה ניחא דטעמא דשופר משום גזרה שמא יוציאנו מרה"י לרה"ר, רק לידון דמהלך לאו כעומד ואינו חייב אלא בעומד לפוש צריכין לטעמא דשמא יעבירו:

• ומובא דתירץ נכדו הרה"ק ר' ליבל איגר זצ"ל דמוכח מכאן, דלמצוה צריך לקפוצ עכ"ד.

• וכ"ק אדמו"ר מגור בעל ה"פני מנחם" ז"ע הוסיף בזה, דבן עזאי לשיטתו דס"ל (רפ"ב דאבות) הוי רץ למצוה קלה כלחמורה ודו"ק עכ"ד.

11. תוספות מסכת כתובות דף לא עמוד ב

אי דאפקיה לרה"ר איסור גניבה ליכא - אף על גב דאיכא למ"ד בפ"ק דב"מ (דף י. ושם) דד' אמות קונות לו לאדם אפילו ברה"ר ה"מ גבי מצאיה דלא ליתו לאינצוויי ובגט משום עיגונא אבל לגנב לא תקינו שיקנו לו ד' אמות.

• **שערים מצויינים בהלכה**

תקנו לגנב. מוכח מזה דקנין דרבנן מהני גם לענין דאורייתא דהא בגט הוה איסור אשת איש, ולפ"ז מהני ודאי לאיסור חמץ.

12. ספר מחנה אפרים - הלכות קנין משיכה - סימן ב

ומשיכה אינה קונה אלא מדרבנן כדמוכח בפ"ב דבכורות וכן כתב הריטב"א ז"ל בהדיא בחידושו לפ' הזהב, והלכך מספקא לי במי שלקח כלי מחבירו ומשך הכלי וקודם שנתן את הדמים קידש באותו כלי את האשה אם היא מקודשת מדאורייתא או אינה מקודשת אלא מדרבנן כיון שאינו קנוי לו הכלי אלא בקנין דרבנן דמשיכה אינו אלא דרבנן...

ולפי דברי האומרים דאם קנאו בקנין דרבנן לא מהני לצאת י"ח דאורייתא נראה לי דאף אם נתנו לו במתנה וקנאו במשיכה דגם בזה יש לחוש דאפשר דלא יצא י"ח דין תורה, ולכאורה נראה דדבר זה במחלוקת שנוי בין רבותינו התוספות והרמב"ן ז"ל הביא דבריהם הרב בצלאל בשיטתו למציעא דף ק"ך ז"ל וק"ל לר' יוחנן מתנת מטלטלין דליכא מעות במה תקנה, תירצו בתוס' דמודה ר' יוחנן במתנה כיון דליכא מעות דקונה במשיכה, והרמב"ן ז"ל אומר דאף מתנה מטלטלין אינה נקנית אלא בחליפין או בחצרו או באגב וכו' עכ"ל. ולפי סברת הרמב"ן הנז' צריך לומר דהיא דאמרינן בסוכה דף מ"א מעשה בר"ג ולא היה לולב אלא לר"ג אלא לר"ג נטלו ויצא בו ונתנו לר' יהושע נטלו ר' יהושע ויצא בו וכו' צ"ל דאחר שהניחו ברשותו ר' יהושע חזר ונטלו ויצא בו ועיין בפ"ב דע"ז דף ע"א ד"ה פרדשני דרונות וכו' יע"ש. ולפי דברי הרמב"ן ז"ל א"צ לידחק במה שנדחקו התוספות ז"ל שם בדרך ע"ב ד"ה ומאי לא ניתן להשבון וכו' יע"ש, ומלשון רש"י שפירש פרדשני דורון וכו' נראה דס"ל כהרמב"ן ז"ל, ויותר נ"ל דכל שנטלו בתוך ידו וכוון לקנותו דאף הרמב"ן מודה דכה"ג קנה מן התורה דלא דמי למשיכה והגבהה דהתם אין כל החפץ בתוך ידו לא כן בכה"ג שכל החפץ הוא בתוך ידו, וראיה לדבר מחציר דכל שהניחו בתוך חצירו זכה מן התורה וחציר מדין יד איתרביא והא דלא הזכיר הרמב"ן יד כמו שהזכיר חצר היינו משום דאיירי אף בדברים הגדולים שאינם נתפסין בתוך היד הן אמת כי מדברי א"א הרב ז"ל אין נראה כן וצ"ע):

13. תוספות מסכת כתובות דף לא עמוד ב

רב אשי אמר כגון שצירף ידו למטה מג' וקיבלה וכדבא - [1] פירש בקונטרס דקאי אמאי דפריך לעיל איסור גניבה ליכא והשתא משני דאיכא נמי איסור גניבה כדבא וקשה לר"י חדא דמה ענין חשיבות מקום ד' דלענין שבת לקנין ועוד דאין צריך שום ראיה להביא דקניא ליה ידו דפשיטא דונתן בידה אמר רחמנא כדפרישית לעיל ועוד דאמאי לא מוקי אפילו כשצירף ידו

למעלה מג' כגון שהאסקופה גבוהה ג' דליכא הגבהה ברה"י והוה מייתי מדרבא אקנין ואשבת [2] ונראה כגירסת הספר שמצא ר"י בן רבינו מאיר בספרי אשכנז דגרס אי נמי כדרבא וכולה מילתא אשבת קאי כשצירף ידו למטה מג' דאע"ג דלא חשיבא לענין שבת הנחה אלא על גבי מקום ד' איכא הכא חיוב שבת כשצירף ידו למטה מג' דלמטה מג' לא בעינן מקום ד' דכלבוד דמי וכמונחת אארעא דמיא [3] אי נמי אפי' צירף ידו למעלה מג' וכדרבא דידו חשובה כד' על ד' ור"ת ל"ג דאמר רבא ידו של אדם אלא וכדרבא ותו לא ואתא לשנויי דמגרר ויוצא איצטריך ליה לאשמועינן דאגד יד לא שמייה אגד ואהא מייתי כדרבא דאמר בהמצניע (שבת דף צב.) דאגד יד לא שמייה אגד ומיירי כשהוא נשאר בפנים והוציא ידו אחת ובאחרת מגרר לתוכה ודוקא צירף למטה מג' דלמעלה משלשה שמייה אגד דבתר גופו גרירא [ולפי' קמא קשה דלשנויא קמא לית ליה דרבא וכולהו מתנייתא דשבת וכן ר' יוחנן (שבת ה.) אתו כרבא].

ספר רסיסי לילה - אות יח

ענין פורים על שם הפור זקדושת שבת קבוע מהשם יתברך
דמקדש וקדושת יום טוב וראש חודש ישראל מקדשי אבל פורים
אותו יום זכה בגורל על ידי המן שנבחר למחיית עמלק כי מינייה
וביה אבא וכו' (סנהדרין לט ע"ב) ועל פי עצמו נבחר על פי הגורל
נפל על יום זה שיהיה מוכן למחיית עמלק ולנוח ביום שאחריו ועשה
וגו' ולכאורה הגורל נראה מקרה רק הכתוב מעיד (משלי טז, לג)
ומה' כל משפטו דהמקרה גם כן מהשם יתברך על ידי זה הוא עיקר
ניצוח עמלק שנאמר בו (דברים כה, יח) אשר קרך וכן בהמן (אסתר ו,
יג) אשר קרהו שנתלים במקרה ...

פורים שמחה!!!
ממשפחת שווערד